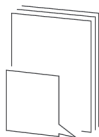

SAMAR YAZBEK

Fata care nu se putea opri din mers

Traducere din limba arabă și note de

Laura Sitaru

منحة الترجمة

Translation Grant

صندوق منحة الشارقة للترجمة

Sharjah Translation Grant Fund

This book has been translated with
the assistance of the Sharjah International
Book Fair Translation Grant Fund.

Această carte a fost tradusă cu ajutorul
Sharjah International Book Fair Translation
Grant Fund.

EDITORI:

Magdalena Mărculescu
Silviu Dragomir

FONDATOR:

Ion Mărculescu, 1994

DIRECTOR EDITORIAL:

Bogdan-Alexandru Stănescu

REDACTOR:

Domnica Drumea

DESIGN:

Andrei Gamarț

DIRECTOR PRODUCȚIE:

Cristian Claudiu Coban

DTP:

Mihaela Gavriloiu

CORECTURĂ:

Roxana Nacu
Oana Apostolescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
YAZBEK, SAMAR

Fata care nu se putea opri din mers / Samar Yazbek; trad. din arabă și
note de Laura Sitaru. – București: Pandora Publishing, 2020

ISBN 978-606-978-290-3

I. Sitaru, Laura (trad.)

821.411.21

Titlul original: Al masha'a

Autor: Samar Yazbek

Copyright © 2017, Samar Yazbek, Al masha'a.

First published in Arabic by Dar al Adab, Lebanon

Published by arrangement with RAYA The agency for Arabic literature

Copyright © Pandora M, 2020

pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20

www.pandoram.ro

ISBN: 978-606-978-290-3

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

Nu știu dacă îți place să atingi hârtia sau să îți plimbi degetele peste ea, cum fac eu. Bănuiesc că n-ai chef să știi ce anume simt când îmi trec degetele peste rânduri, după ce le-am așternut pe hârtie.

Cu toate astea, aș vrea să-ți împărtășesc o idee care mi-a venit în minte: mă gândesc că, dacă aș pune cap la cap toată hârtia îndesată în cutiile acestea de carton, mi-ar ajunge să construiesc un avion de dimensiunile celui care se rotește acum deasupra mea. Tot ce îți scriu ar putea să dispară în neant, dacă, printr-o întâmplare ciudată, la fel de ciudată cum sunt și eu pentru restul lumii, n-ar ajunge la tine. M-am născut cu darul mersului și de atunci nu pot să mă mai opresc. Mă ridic și pornesc. Merg și iar merg. Drumul îmi pare fără de sfârșit. Picioarele mă poartă, iar eu merg. Nu fac decât să le dau ascultare. Nu pricep cum de s-a întâmplat asta și nici ție nu-ți cer să înțelegi. Căci nu mă interesează cât și ce ai putea tu înțelege.

Soluția e următoarea — și vei vedea că este o bună modalitate de a scăpa de hurelul avionului. Ia o foaie albă! Fă asta cu grijă, fără ca restul foilor îngrămădite în teanc să cadă. Ușor, ca și cum ai atinge o arteră a inimii. Apoi, așaz-o pe o suprafață plană, așa cum faci după ce ai

turnat cafeaua în ceașcă și vrei să pui tava pe birou. Iau pixul albastru pe care l-am găsit în mijlocul teancului de foi. Încep. Să nu începi transmisiunea fără sunet. Să nu te oprești decât dacă ai să cazi și ai să leșini de oboseală. De oboseală, nu de frică! Fiindcă, în cazul în care pixul albastru și jocul lui cu vorbele pe o foaie albă nu-și vor atinge scopul, atunci înseamnă că am dat greș. Înseamnă că foile albe nu te iubesc și că hurelul avioanelor va continua.

Nu știi cine o va face, dar presimt că tu ai să citești aceste rânduri. Acum nu are cum să te intereseze prea mult asta, căci încă ești eroul necunoscut. Să nu te superi din pricina prea multelor paranteze, pentru că eu nu învăț la școală împreună cu ceilalți copii, însă am citit toate cărțile care mi-au picat în mână. Pe unele le-am învățat pe de rost, fără să știu ce înseamnă! Sitt¹ Suad se prăpădea de râs văzându-mă cum deschid volumele uriașe, mai ales pe cele de artă, și mă cufund cu totul în paginile lor.

Să nu-ți imaginezi că mi-e frică, cred doar că existența mea se numără printre multele greșeli pe care Creatorul le trece cu vederea. Sau, poate, va fi având El un motiv... Așa cum ți-am mai spus, pentru că mintea mea se află în partea inferioară a corpului, nu sunt în stare să opresc neastâmpărul ăsta enervant al picioarelor mele. Am avut un vis în care se făcea că m-au lăsat să merg și iar să merg până ce mi-am pierdut cunoștința. N-aș vrea să experimentez așa ceva ca să știu unde mă pot duce pașii.

¹ *Sitt*, variantă dialectală a formei *as-sayyida* (doamna), din registrul literar al limbii arabe.

Mama mi-a spus că au descoperit destul de devreme ciudățenia asta, căci de cum m-am ridicat în picioare, am pornit numaidecât să merg, atrasă de o forță irezistibilă. Trebuie să mă crezi. S-au gândit mai întâi că am un dezechilibru mintal, însă doctorii au confirmat că mintea mea este perfect sănătoasă. Mama a refuzat să mă ducă la un spital de psihiatrie. Lumea îi spune casă de nebuni. Se temeau de mine, dar asta nu mă întrista. Multă vreme am urât să comunic cu lumea exterioară și mi s-a părut inutil să pun în mișcare acest organ greoi căruia i se spune limbă.

Am sfârșit prin a înțelege că nu voi putea să mă opresc din mers. Nu mi-a fost însă clar de la început. Nu-mi amintesc când am deslușit culorile sau când mi-am dat seama că am nasul mic și niște buze ca boabele de fistic, cum spunea mama. Nici când am fost legată prima dată nu mai știu. Când ieșeam cu mama să facem drumurile noastre obișnuite, îmi lega strâns o mână de a ei cu o cârpă sau o sfoară. Însă când mergea la lucru, folosea o frânghie. Mă lega și plângea. A continuat să o facă și să plângă până într-o zi când a dispărut.

Îmi aduc aminte prima zi când și-au dat seama că mintea mea se află în... picioare. Aveam pe-atunci patru ani și o însoțeam la slujbă. Eram legată în camera femeilor de serviciu din școală. Mama răspundea de curățenie în toalete și sălile de clasă și făcea cafeaua pentru conducere și profesoare.

Școala se afla în centrul Damascului. Ca să ajungem acasă, trebuia să luăm două autobuze, căci stăteam

tocmai în Jaramana, în partea de sud a oraşului. Mă voi bucura pentru tine dacă nu ajungi niciodată în locul acela.

În ziua în care mi-am dat seama că nu mă pot opri din mers, mama încuia sertarele din camera de serviciu. Mi-a desfăcut legătura şi a întins mâna ca să mă lege de încheietura ei. A strănutat şi s-a întors cu spatele. N-a fost vorba decât de câteva secunde, timp în care mama şi-a aranjat basmaua pe cap, iar picioarele mele s-au pus pe fugă. Ce căutam afară, în faţa porţii de fier a şcolii? Habar n-am. Însă, de-ndată ce mama mi-a desfăcut legătura, am simţit cum îmi cresc aripi la picioare şi am zbughit-o spre stradă. În doar câteva clipe, ajunseseam într-o altă lume. Mi-am urmat picioarele cu o plăcere nemaipomenită. Trebuie să mă crezi când îţi spun că mergeam pe stradă şi pe trotuar în linie dreaptă, fără să văd ce se întâmplă în jurul meu, până când m-am trezit înconjurată de o mulţime de oameni care m-au oprit. Picioarele au continuat să mi se mişte. N-am ţipat. M-au întrebat cum mă cheamă şi a cui sunt. Atunci mi-am pierdut graiul, sau cel puţin aşa cred, căci nu-mi aduc aminte cum sună vocea mea, cu excepţia glasului care ţâşneşte atunci când cânt imnuri religioase. Mă uitam la gurile lor care mă înconjurau şi care semănau cu nişte găuri mici făcute într-un perete. Trebuie să mai ştii că nu-mi dau seama cât timp a trecut până când a apărut mama jeluindu-se şi plângând. M-a luat în braţe. Eram firavă, iar oamenii credeau că abia împlinisem trei ani. A luat-o la fugă cu mine în braţe. N-a pomenit niciodată de acea întâmplare, dar s-a străduit

neîncetat să mă facă să vorbesc din nou. Vreme de patru ani, am mers la tot felul de doctori, căci mama se străduia cu disperare să înțeleagă ce pățisem. Din acel moment, mi-am pierdut glasul cu totul, cu excepția momentelor când cântam din Coran. Dar asta e o altă poveste; o vei afla și pe ea.

Să n-ai impresia că citești un roman. Fiindcă ceea ce scriu este purul adevăr. Și scriu ca să înțeleg ce s-a întâmplat.

Viața noastră a revenit la normal și am continuat să merg legată de mama, însă am început să-mi petrec timpul în biroul bibliotecarei școlii. Mama era foarte apreciată la școală, toți se ofereau să o ajute. Avea un fel de resemnare umilă și tăcută deopotrivă. Era frumoasă, dar avea un mic defect: deasupra buzei îi crescuse o mustață fină. Mama era timidă, abia dacă scotea o vorbă. Mergea cu capul plecat, așa încât, cu timpul, pe spate i s-a format o cocoșă, care s-a făcut tot mai mare. Mama era blândă și liniștită într-atât încât te putea scoate din minți. Uneori mă străduiam să o supăr doar ca să țipe la mine și să văd cum îi scapără ochii. Deseori însă nu aveam niciun succes. Dacă ai putea să-ți imaginezi cum e să ai o fiică așa cum sunt eu, ai vedea că aproape ți-ai pierde mințile!

Nu mi-a spus niciodată unde dispăruse tata. Într-o zi, pe neașteptate, mi-a spus că a plecat, iar de-atunci n-a mai pomenit deloc de el. S-a întâmplat în anul în care eu am descoperit că nu mă pot opri din mers și că nu mai pot vorbi.

Faptul că am ajuns în biblioteca școlii înainte să împlinesc cinci ani și să știu să descifrez literele a avut un impact major asupra vieții mele. Ani de-a rândul, am străbătut în lung și-n lat încăperea aceea, sub privirile lui Sitt Suad, bibliotecara. Ea a avut grijă de mine mai mult decât oricine altcineva. Sitt Suad are și ea o poveste pe care am să ți-o spun. Sunt multe povești pe care le vei afla, dacă-mi va fi dat să trăiesc. Important este acum să-ți povestesc cum a dispărut mama.

Când am crescut și mi-a venit ciclul, mama a hotărât că trebuie să rămân în casă ca să-mi păstrez onoarea. Aveam un frate mai mare decât mine cu doi ani. Mi-am pus chiar și vâl, unul colorat, pe care mi-l aranjam ca pe un trandafir, ceea ce mă binedispunea nespun. Mama mă lega de singurul pat pe care-l aveam în cameră și pleca la muncă.

Nu știu ce s-a întâmplat în ziua aceea, însă părea că viața ne pedepsește pentru păcatele noastre. Am auzit huruitul avioanelor, în vreme ce vecinii noștri se ascundeau. Bărbați în haine militare și civile au invadat casele. Le spuneau „patrulare de siguranță“. Mă uitam la ce se întâmpla și nu pricepeam nimic. Fratele meu mergea la universitate, așa că eu și mama nu-l vedeam prea des. Căsuța noastră avea doar o cameră, cu bucătărie și toaletă cu tot. Ne spălam în bucătărie. Mama părea mereu preocupată de ceva, iar eu mă născusem cu niște picioare pe care nu le puteam controla. De vorbit nu vorbeam, iar fratele meu era veșnic nervos. În ultimele luni, părea tot mai nervos. La televizor auzeam vorbindu-se despre bande care furau și omorau oameni. Fratele meu spunea: „Niște mincinoși!“ Mama urla la el și-i spunea să tacă.

Patul meu era frumos. Dormeam cu mama. De când mă știam, mă furișam într-un colț sau altul al patului. Îmi ascunsesem în lada lui cărțile pe care le aveam de la bibliotecă și Coranul cu scrisul său aurit pe care îl învățasem pe de rost. Așa mă obișnuisem să-mi duc traiul. Sfoara cu care mă lega mama îmi permitea să mă mișc prin toată camera. Puteam să ajung la fereastră, să scot capul și să privesc unde pofteam. Când ieșeau din casă, mama și fratele meu încuiau ușa cu cheia. Nu puteam să sufăr pernele vineții și rogojina întinsă pe jos. Așa că preferam să rămân în pat toată ziua. Acela era universul meu. Îl aranjam de mai multe ori pe zi: cuvertura o spălam eu, cu mâinile mele. Pe pat erau două perne mari, în afară de perna mică și verde, în formă de triunghi, cu flori roșii, brodate, cu care dormeam în brațe. Noaptea o puneam sub picioare. Doar ți-am spus că mintea mea se află în picioare. O minte bizară, de nepătruns pentru mine. Patul nostru nu era din fier, ci din lemn masiv. Mă aruncam în sus, apoi mă lăsam să cad la loc în așternut. Între saltea și lada de sub ea îmi ascundeam hârtiile, pungile colorate și pozele preferate pe care mama nu mă lăsa să le pun pe pereți. În locul dintre pat și perete, se găsea cutia cu comori, în care țineam cadourile de la Sitt Suad, cărți, creioane și culori. O să-ți povestesc cândva și despre această cutie, despre cărțile, hârtiile și florile artificiale pe care le ascundeam în ea. Nu foloseam dulapul de fier care era al mamei. Hainele mi le puneam într-un cufăr din lemn așezat în fața patului, pe partea dinspre perete. De fapt, nu aveam atât de multe haine... aveam în schimb mult mai multe pijamale colorate pe care mama mi

le cumpăra din Sūq al-Ḥaramiyya¹, o piață ieftină cu haine second-hand. Dormeam în ele câteva săptămâni, apoi le transformam în cârpe cu care ștergeam praful prin casă. De obicei, mama le cumpăra deja rupte. Dar asta nu mă deranja; mie îmi plăceau pentru că erau colorate.

În acea zi, eram cu mama într-unul dintre microbuzele albe, așteptând la un punct de control. Ca de obicei, o sfoară nu mai lungă de doi metri lega mâna mea dreaptă de mâna stângă a mamei. Stăteam lipită de geamul microbuzului și totul în jur mi se părea neobișnuit. De aproape un an nu mai ieșisem din cartierul în care mă născusem. Eram în culmea fericirii, căci mergeam în vizită la Sitt Suad, care îi ceruse mamei să mă aducă și pe mine. Vizitele la ea erau cele mai importante evenimente din viața mea, mai ales drumul pe care-l făceam până acolo. Îți poți imagina ce mirosuri grozave erau în microbuz! Ar trebui să-i spun *ḥāfila*², ca în araba literară, dar nu-mi place deloc cuvântul acesta! Adulmecam mirosurile oamenilor. Vara era călduroasă, iar prin geamurile deschise pătrundea aer fierbinte. Am privit înainte. Microbuzul nostru se opri la al doilea control. Mama mi-a explicat că e un punct de control mai important. Doi călători au coborât, iar unul dintre ei a spus că traficul se aglomerase în zilele din urmă și că apăruseră alte trei puncte de control. Trebuia să trecem prin toate înainte de a ajunge în centrul Damascului.

¹ Piață faimoasă dintr-un cartier popular al Damascului.

² Autoarea folosește pentru microbuz împrumutul *bās* (*șagîr*) din limba engleză, specific formelor dialectale de arabă, spre deosebire de forma *ḥāfila*, specifică arabei literare.

Acolo locuia Sitt Suad, aproape de Sāḥat an-Nağma și de școală. Trebuia, așadar, să trecem de toate cele trei punctele de control ca să ajungem la ea. Știi cum arată punctele de control? Înainte nu erau în oraș. De fapt, nu le-am dat niciodată atenție și nu mi-au stârnit curiozitatea, deși era subiectul cel mai prezent în discuții. Se pare că erau diferite de la un loc la altul.

M-am bucurat într-o dată când oamenii au început să folosească bicicletele. Noi aveam una singură, pe care o folosea fratele meu când mergea la lucru într-unul dintre restaurantele Bāb Tūma, iar treaba mea era să o curăț și să o împodobesc. I-am legat panglici colorate de ghidon și am confecționat chiar și o plăcuță pe care am atârnat-o de el. Era o plăcuță de mărimea unei palme, pe care desenasem cinci picioare și trei sfori de culori diferite, alături de o mână albastră. Am fixat-o cu lipici transparent de ghidon ca să-l protejeze pe fratele meu. Nu părea interesat de ce fac și nici nu a protestat în vreun fel.

Dar hai să ne întoarcem la povestea cu punctul de control. Așezată lângă geamul microbuzului, îi urmăream pe bicicliști și îi invidiam. Mă gândeam că îmi doresc atât de mult să merg cu bicicleta, numai să mi se dea voie. Bicicliștii treceau mai repede de punctele de control, nu stăteau la rând laolaltă cu mașinile. Dintr-odată, s-a auzit un țipăt. Punctul de control se afla chiar în fața noastră. Trebuie să știi cum arată un punct de control. Nu cred că e nevoie să-ți explic, deși mă preocupă foarte tare legătura dintre un cuvânt și sensul acestuia, cum bine știi. În jurul punctului de control, erau bărbați de vârste diferite, unii

în uniformă militară, alții în civil. Mama spune că bărbații în haine civile sunt din Armata de apărare națională, o miliție care a luat ființă recent pentru protecția civililor și a integrității acestora. Cel puțin, așa spun la televizor. Fratele meu zicea că sunt mercenari, iar mama țipa la el și-i spunea să tacă. Închidea ferestrele, îl apuca de mână și-l ducea în bucătărie. Bucătăria se afla de fapt în spatele unei perdele care împărțea camera noastră în două. Jocul meu preferat era să încerc cuțitele de bucătărie, făcând găuri pătrate în perdea. Perdeaua avea două fețe, una din plastic, iar cealaltă dintr-un material pe care erau imprimate pătrate colorate. Am decupat cu cuțitul pătratele de culoare roșie ca să le pun în colecția mea. Mama s-a înfuriat teribil, așa că a ascuns cele trei cuțite de bucătărie pe care le aveam. Nici ea, nici fratele meu n-au descoperit locul unde ascunsesem pătratele roșii. Doar că într-o zi, inspectându-și bicicleta, fratele meu le-a reperat: erau lipite de cadrul acesteia. Mi-a făcut cu ochiul, iar a doua zi mi-a adus hârtie adezivă roșie și o foarfecă mică.

Îi priveam prin găurile pătrate pe care le făcusem în perdea în timp ce se ciondăneau în spatele ei. Știam că se ceartă. Mama tremura, îl apuca de mână și-l privea fix cu ochii înroșiți de plâns. Pe mine mă interesau mai mult petele mișcătoare de lumină, care pătrundeau prin găurile din perdea proiectându-se pe peretele de vizavi ca un stol de păsări. Când am tras perdeaua, fratele meu a mers afară tăcut, cu privirea ciudată ca a unei statui de ceară.

Acum ne aflam chiar în fața aceluia punct de control care îi făcea pe mama și pe fratele meu să se certe adeseori.

Părea să fi fost ridicat de către cei din serviciile secrete și de Armata apărării naționale. Oare ce însemnau toate acele nume pe care le auzeam repetate fără încetare? Nu pricepeam decât că și unii, și alții își purtau armele la vedere.

Mama s-a lipit de mine, iar bărbații din microbuz au rămas așezați pe locurile lor. Șoferul a oprit motorul. Nu puteam să ne mișcăm, strada era ticsită de mașini, autobuze și camioane oprite într-un șir lung, fără sfârșit. Un râu de mașini. În ciuda vacarmului, am auzit un sunet care venea din partea din față a microbuzului, unde stătea șoferul: tic, tac, tic, tac. La fiecare mișcare, auzeam tic-tacul pe care îl scotea figurina unei balerine fixată pe bordul împodobit cu mărgeluțe albastre. De oglinda retrovizoare atârna o bilă de sticlă, în care sclipeau stelute argintii.

În timp ce mă uitam la bila de sticlă, mama s-a lipit și mai mult de mine, înconjurându-mă cu brațele. Am auzit niște țipete, fără să știm ce se întâmplă. Dar nimic nu-mi putea întuneca buna dispoziție. Eram fericită, căci mergeam la Sitt Suad și nu-mi dezlipeam privirea de la stelutele argintii care zburau una în jurul alteia înăuntrul bilei de sticlă. Însă țipetele se auzeau tot mai tare. De cealaltă parte a străzii, era o femeie care gemea și își smulgea părul din cap lângă bărbații postați la punctul de control — doi erau în uniformă militară și alți doi în haine obișnuite, fiecare cu câte o pușcă uriașă în mână. Nu știam de ce grupare aparțineau, doar că erau îmbrăcați în gri-închis, nu kaki, nici negru.

Femeia s-a aruncat urlând la picioarele unuia dintre cei doi bărbați în uniformă, în timp ce bărbații în civil

încercau să-i rupă cămașa unui tânăr și să-l sufoce cu ea. Pieptul gol al tânărului a apărut la vedere, în timp ce unul dintre bărbați îl împunea cu țeava puștii: „Ia zi, știi sau nu știi?”

Vedeam pentru prima dată o astfel de grozăvie și nu închideam ochii. Nici mama nu mi i-a acoperit. Ne holbam și toată lumea făcea la fel. Priveam în tăcere în vreme ce tânărul subțirel prăbușit pe jos se transformase într-o minge sub picioarele bărbaților. Urla cât îl ținea gura. Femeia leșinase. Am văzut atunci un grup de femei îndreptându-se către bărbați, iar după ce au vorbit cu ei, aceștia au încetat să-l mai lovească pe tânăr. Însă l-au luat cu ei trăgându-l pe jos și urlând: „Târâtură!” Capul tânărului atârna, ochii i se deschideau și i se închideau la loc, nu părea să aibă vreo reacție. Chipul lui ne-a apărut brusc în față și, prin geamul microbuzului, am văzut că plânge.

Acum cei patru bărbați îl țineau de mâini și de picioare. Au deschis portbagajul și l-au aruncat acolo. Tânărul a scos un urlet puternic. Am auzit apoi o voce ciudată care venea de la un bărbat corpolent îmbrăcat în haine civile. Se uita pe actele tânărului și striga la ceilalți. S-au urcat în mașina în care îl aruncaseră pe băiat și au demarat în trombă.

După vreo oră, ne-a venit și nouă rândul la control. Inspecția era obligatorie. Aproape că nu mai respiram. Am tăcut cu toții când mașina s-a pus în mișcare. Îmi roteam capul iute când într-o parte, când într-alta, iar mama mă ținea strâns în brațe, șoptindu-mi să nu-mi fie frică. Nu mi-era frică. Încercam doar să țin minte toate acele

imagini. Când polițistul s-a urcat în microbuzul nostru, m-am oprit și m-am uitat la el. I-am zâmbit. Mi-a zâmbit și el. Am început să-mi mișc cu putere capul, fixându-l cu privirea. A țipat la mine. M-am oprit brusc, iar mama i-a spus că sunt nebună. Ne-a cerut actele. A zăbovit îndelung asupra fiecărui nume, cercetându-ne cu vădită iritare. Aș fi vrut să sar pe geam, doar că, în schimb, am scos limba. Oricum credeau că sunt nebună, iar asta era o ocazie excelentă ca s-o dovedesc. Mama mi-a pus repede mâna peste gură când a văzut ce fac. Am țipat, iar polițistul m-a privit cu mânie. Bărbatul care îl însoțea l-a sfătuit să nu-și bată capul cu noi. Era și el tot militar și avea o pușcă uriașă. Cea mai mare pușcă pe care o văzusem în viața mea! Cu țeava îndreptată către noi. Mi-era frică. Bărbatul ne-a lăsat să trecem mai departe.

Ora care a trecut până să ajungem la al doilea control a fost cumplită. Mama mă enerva teribil, căci mă ținea strâns, iar eu nu puteam să mișc. Încearca parcă să mă ascundă la pieptul ei. Mașinile ne înconjurau din toate părțile, iar microbuzul nostru înainta cu lentoare. Aproape că mă sufocam. Eram firavă, dar aveam sânii mari. Nu înțelegeam de ce erau atât de mari. Uneori mă împiedicau să respir normal și simțeam cum râulețe de apă își fac drum către burtă. Mă sufocam sub basmaua pe care o fixasem bine cu două ace de păr roșii, în pantalonii de blugi și cămașa care îmi ajungea până la genunchi. Și mă chinuia mai ales sfoara pe care mama o legase cu strășnicie de mâna mea înainte să ieșim din casă. Mă rodea din cauza transpirației.

Am dat să țip, dar n-am avut putere. Aș fi vrut să cobor din microbuz și să mă întorc acasă. Mă ardea gâtul, iar odată cu respirația, auzeam cum iese un zgomot ciudat. Însă gândul la ce mă aștepta acasă la Sitt Suad m-a ajutat să îndur.

În drum spre al doilea punct de control, am văzut pentru prima dată un tanc mergând pe străzi. Oamenii își vedeau de viața lor ca și cum totul ar fi fost perfect normal. Îmi amintesc că ultima dată când am ieșit din cartier era vară, în iulie, cu aproape doi ani în urmă. Trebuia să merg cu mama până la Piața leneșilor¹, cum este ea cunoscută, în centrul Damascului. Duceam acolo legumele pe care mama le pregătea pentru a fi gătite. Ne asigura banii pentru fratele meu, la universitate. Scoteam semințele dovleceilor, decojeam cartofii și vinetele, tocam pătrunjelul și morcovii. Toate astea ne luau foarte mult timp. Mă străduiam din răspuțuri să fac cât mai mult înainte ca mama să se întoarcă acasă de la slujbă. Spălam bine legumele, îndepărtam toate urmele de pământ și melcii mici prinși între frunzele verzi. Le decojeam, le tăiam, iar semințele le lăsam pentru mâinile îndemânaticale ale mamei. Nu-mi plăceau deloc șanțurile care rămăneau în dovlecei și în vinete după ce erau scoase semințele. Erau oribile! Pătrunjelul, în schimb, era jucăria mea preferată. Îl tăiam foarte fin până când degetele mele căpătau culoarea verde, apoi îl făceam

¹ De fapt, inițial, *Sūq aš-ša'alān* și-a căpătat renumele pentru legumele gata tăiate pentru a fi preparate. Astfel, piața a ajuns să fie locul cel mai căutat de femeile considerate leneșe, cele care nu mai pierdeau vremea cu decojitul și spălatul legumelor.